

ویژگی‌های اخلاقی و حرفه‌ای استاد ایده‌آل از دیدگاه دانشجویان پرستاری: مطالعه کیفی

شهین سالاروند، نیکو یمانی، فهیمه کاشانی*، مریم سالاروند، محمد عطایی، مریم‌السادات هاشمی فشارکی

چکیده

مقدمه: یکی از پارامترهای مؤثر بر ارتقای کیفیت آموزش، اساتید می‌باشد. دانشجویان به عنوان مصرف‌کنندگان در فرآورده آموزش دانشکده ذی‌نفع هستند، با توجه به این که کسب بازخورد از مشتری یکی از گام‌های اساسی برای ارتقای کیفیت خدمات می‌باشد، لزوم پرداختن هرچه عمیق‌تر به این موضوع احساس می‌شود تا ابعادی جدیدتر از استاد ایده‌آل از دیدگاه دانشجویان روشن شود. لذا این تحقیق با هدف توصیف درک دانشجویان پرستاری از استاد ایده‌آل انجام شد.

روش‌ها: در این مطالعه کیفی با رویکرد تحلیل محتوای، نمونه‌گیری هدفمند از ۲۰ دانشجوی کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی لرستان در سال ۱۳۹۳ انجام شد. تجزیه و تحلیل محتوا انجام گردید. استحکام این مطالعه بر اساس دو معیار اطمینان‌پذیری و باورپذیری انجام گردید.

نتایج: در این بررسی پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات، ۴۵۰ کد و پنج مفهوم ساختاری پدیدار شد که شامل توانمندی علمی، حرفه‌ای بودن در تدریس، ویژگی‌های فردی، الگو بودن، اخلاق حرفه‌ای پرستاری بود.

نتیجه‌گیری: استاد ایده‌آل از نظر دانشجویان پرستاری جنبه‌های مختلفی را شامل می‌شود. از نظر دانشجویان استاد ایده‌آل استادی عالم است که در عین حال که فردی با ویژگی‌ها و مشخصات برجسته اخلاقی است، مدیری است که از دانشجویان به خوبی حمایت می‌کند، نسبت به جامعه و کشورش متعهد است و در همان حال حرفه‌ای‌گری پرستاری را به خوبی رعایت می‌کند.

واژه‌های کلیدی: دانشجوی پرستاری، استاد پرستاری، شاخص‌های استاد ایده‌آل، ویژگی‌های استاد، تحقیق کیفی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / ۱۳۹۴؛ ۱۵(۶۰): ۴۸۱-۴۹۴

مقدمه

امروزه نظر مشتری پایه‌ای برای سنجش فرآیندها و شیوه‌های برای توانمندسازی مجموعه افراد درگیر در ارائه خدمات و مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مهم فراهم می‌کند (۱). یکی از مشخصه‌های وضعیت مطلوب در دانشگاه، برآورده شدن انتظارات دانشجویان از فرایندهای یاددهی و یادگیری آموزش است (۲). از اساسی‌ترین سرمایه‌های دانشگاه نیروی انسانی، مدرسین دانشگاه هستند (۳). قربانی و همکاران به نقل از گلاور و برونینگ (Glaver & Browning) می‌گویند که اساتید خوب روش‌های تدریس خود را با نیازها و استعدادها

* نویسنده مسؤو: فهیمه کاشانی، دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، گروه سلامت بزرگسالان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. f_kashani@nm.mui.ac.ir
شهین سالاروند (مربی)، دانشکده پرستاری مامایی خرم‌آباد، مرکز تحقیقات هپاتیت، دانشگاه علوم پزشکی لرستان. خرم‌آباد، ایران. (shsalarvand@lums.ac.ir)؛
دکتر نیکو یمانی (دانشیار)، گروه آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (yamani@edc.mui.ac.ir)؛
مریم سالاروند، کارشناس آموزش زبان انگلیسی، اداره آموزش و پرورش شهرکرد. شهرکرد، ایران. (marysina86@yahoo.com)؛
محمد عطایی، دانشجوی کارشناسی ارشد بیوتکنولوژی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران. (m_ataeil@yahoo.com)؛
مریم‌السادات هاشمی فشارکی، دانشجوی دکتری تخصصی آموزش پرستاری، پرستار مراکز نور و حضرت علی اصغر، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (mshf201252@yahoo.com)
تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۴/۱۵، تاریخ اصلاحیه: ۹۴/۶/۹، تاریخ پذیرش: ۹۴/۷/۵

کیفیت خدمات آموزشی می‌تواند اطلاعات با ارزشی در اختیار برنامه‌ریزان جهت ارتقای کیفیت، خدمات آموزشی قرار دهد (۱۰). در برنامه‌ریزی جهت ارتقای کیفیت خدمات آموزشی باید در راستای برآورده نمودن انتظارات دانشجویان تلاش نمود (۱۱) به عبارت دیگر دانشجویان به عنوان مصرف‌کنندگان در فرآورده آموزش دانشکده ذی‌نفع هستند، بنابراین، نظراتشان منبع مهمی از اطلاعات درباره کیفیت عملکرد آموزشی اساتید است (۱۲).

مطالعات متعددی در خصوص معیارهای استاد توانمند انجام شده است. در مطالعه نوابی و همکاران ملاک‌های مهم استاد توانمند شامل: حضور به موقع در کلاس درس، حرکات و راه رفتن مناسب استاد در کلاس، تجربه و تسلط مدرس روی درس، اطلاعات به روز داشتن، انعطاف‌پذیری در کلاس، استفاده صحیح و مناسب از وسایل کمک آموزشی بود (۳). نتایج مطالعه هرندی‌زاده و همکاران نشان داد که دانشجویان پنج مهارت دانش پژوهی، رفتاری، تکنیکی، ارتباطی و شخصی را به ترتیب اهمیت به عنوان خصوصیات استاد خوب بیان کردند (۱۲).

در مطالعه عابدینی و همکاران، مهم‌ترین ویژگی‌های استاد به‌ترتیب شیوایی بیان، خوش‌رویی و تسلط به موضوع تدریس بود (۱۳). یافته‌های مطالعه کیفی انجام شده توسط حکمت‌پو و همکاران نشان داد که ۷ طبقه شامل: بار علمی، مهارت‌های آموزشی، ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های عاطفی، اخلاق حرفه‌ای، ویژگی‌های حمایتی و ویژگی‌های مدیریتی، به عنوان کدهای ثانویه استخراج شده از داده‌ها بود (۱۴). مطالعه پیمان و همکاران نیز نشان داد که مهم‌ترین ویژگی‌های یک استاد توانمند از دیدگاه فراگیران به ترتیب روش تدریس، ارتباطات بین فردی، ویژگی‌های فردی و دانش پژوهی بود (۱۵). در یافته‌های مطالعه خاقانی‌زاده و همکاران ذکر شده که شایستگی‌ها و صلاحیت‌های آموزشی اساتید نه تنها وابسته به دانش و مهارت‌های تخصصی آنها است، بلکه به توانایی و مهارت‌های آنان در تعامل اثربخش با

دانشجویان هماهنگ می‌کنند (۴). علاوه بر این مهم‌ترین عاملی که در تعلیم و تربیت دانشجویان نقش ایفا می‌کند، اساتید است، زیرا آن‌ها می‌توانند با اندیشه‌هایی که دارند بر روی هزاران نفر اثر بگذارند. وانگهی در عصرجدید با توجه به پیشرفت سریع علوم و تکنولوژی، نه می‌توان به تمامی دانش دست یافت و نه می‌توان هر فردی را با هر ویژگی به تدریس وادار نمود (۵)؛ اساتید دانشگاه از یک سو مسئول انتقال صحیح مفاهیم علمی و از سوی، الگوی عملی و انسانی ارزش‌های اخلاقی در محیط‌های کاری هستند (۶). بنابراین، اساتید از جمله ارکان اساسی نظام آموزش بوده که باعث پروراندن نیروهای کارآمد در جامعه می‌شوند (۷).

بوذرجمهری و همکاران به نقل از چادویک (Chadwick) می‌گویند «مشاغل» با دو فاکتور «علم» و «خدمت ایده‌آل» تعریف می‌شود، علم بیانگر قدرت حرفه و خدمت ایده‌آل، بیانگر ارزش‌ها و تعهدات هر حرفه‌ای است (۶). در واقع خصوصیات یک استاد است که می‌تواند موجب تسهیل فرایند آموزش شده و حتی نقص کتب درسی و کمبود امکانات آموزشی را جبران کند یا بر عکس، بهترین موقعیت و موضوع تدریس را با عدم توانایی در ایجاد ارتباطی مطلوب به محیطی غیر فعال و غیر جذاب تبدیل نماید (۷).

با توجه به این که از خصوصیات مهم دانشگاه این است که هدف‌ها، برنامه‌ها و روش‌های آن با نیازها و ویژگی‌های روانی و اجتماعی دانشجویان هماهنگ و سازگار باشد (۸)، از سوی دیگر دریافت‌کنندگان خدمت، کیفیت خدمات را با مقایسه انتظارات و ادراکات خود از خدمات دریافت شده ارزیابی می‌کنند و کسب بازخورد از مشتری یکی از گام‌های اساسی برای ارتقای کیفیت خدمات است. آگاهی استاد از رفتارهای مؤثر و غیرمؤثر می‌تواند دسترسی دانشجویان را به اهداف آموزشی تسهیل نماید (۹). به عبارت دیگر دانشجویان مشتریان اصلی دانشگاه‌ها هستند و تعیین ادراک و انتظار آنها از

استفاده شد. معمولاً در پژوهش کیفی جهت کسب بیش‌ترین اطلاعات از نمونه‌گیری مبتنی بر هدف استفاده می‌شود. (۱۹). لذا محقق، شرکت‌کنندگانی را انتخاب نمود که به اصطلاح "غنی از اطلاعات" بودند. به آن معنی که بر اساس اصل پژوهش‌های کیفی (۲۰) نمونه‌هایی انتخاب شدند که تصویر قوی از پدیده تحت مطالعه را ارائه می‌دادند. انتخاب شرکت‌کننده‌ها بر اساس روش نمونه‌گیری هدف‌مند از دانشجویان دانشکده پرستاری خرم‌آباد که دانشجوی ترم چهارم و بالاتر بودند و مایل به مصاحبه بودند، انجام شد. مصاحبه‌ها در کلاس و محیط دانشکده یا محیط خلوت با توجه به راحتی و رضایت شرکت‌کننده انجام شد. مصاحبه‌ها توسط پژوهشگر عضو هیأت‌علمی که تجربه کافی در زمینه تحقیق کیفی داشت، انجام گردید و تمام مصاحبه‌ها ضبط شد؛ سپس متن مصاحبه‌ها کلمه به کلمه روی کاغذ نوشته شد.

در مطالعات کیفی، نمونه‌گیری معمولاً بر اساس نیازهای اطلاعاتی مشخص می‌شود و تا رسیدن به اشباع ادامه می‌یابد (۲۱) در این مطالعه با ۲۰ نفر شرکت‌کننده اشباع اطلاعات حاصل شد. به منظور جمع‌آوری اطلاعات، از یک مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده شد. بهترین شکل ثبت مصاحبه ضبط کردن روی نوار است چون نوارها شامل عین لغات مصاحبه بوده، محققین پاسخ‌ها و لغات مهم را فراموش نکرده و می‌توانند تماس چشمی و توجه به آنچه که شرکت‌کننده می‌گوید، داشته باشند (۲۲). لذا از ضبط صدا استفاده شد و محققین قبل از ضبط اجازه گرفتند. سؤال اصلی که پرسیده شد این بود که نظر شما راجع به استاد ایده‌آل چیست؟ خصوصیات استاد ایده‌آل از دیدگاه شما چیست؟ و سؤالات بعدی جهت رسیدن به اطلاعات هر چه عمیق‌تر ادامه یافت.

در پایان هر مصاحبه، ابتدا به بیانات ضبط شده شرکت‌کنندگان بطور مکرر گوش داده شد و اظهاراتشان، کلمه به کلمه روی کاغذ نوشته شد، نوشته‌ها جهت درک

دانشجویان نیز بستگی دارد و در واقع رعایت اخلاقیات در رفتار با دانشجویان و ارائه جذاب مطالب درسی کلید موفقیت معلمی است (۱۶).

از آنجا که بررسی‌های مختلف در این زمینه بیانگر نظرات مختلفی در زمینه ملاک‌های یک استاد خوب است (۵) و با توجه به این که مطالعه‌ای در این مورد در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان انجام نشده بود و با در نظر گرفتن مطالعات قبلی و عدم تعمیم‌پذیری مطالعات کیفی، لزوم پرداختن هرچه عمیق‌تر به این موضوع احساس می‌شود زیرا بعضی از جنبه‌های حرفه‌ای استاد ایده‌آل مشخص نشده است، بررسی ویژگی‌های یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان باعث می‌شود که استاد خود را از دریچه دیگران ببیند و خود را ارزیابی کند و بکوشد تا خود را اصلاح نماید (۱۷). زیرا یک سوی کیفیت تابع نظر مشاهده‌گران و مخاطبانی است که کیفیت را خود تعبیر می‌کنند و با توجه به دیدگاه و نظر خود به تعریف آن می‌پردازند (۱۸). شاخص‌های استاد ایده‌آل با عواملی چون برداشت‌ها، ارزش‌ها، نگرش‌ها، تجربیات و ادراک دانشجویان مرتبط بوده و ویژگی‌های ترجیحی اساتید و دانشجویان در شرایط فرهنگی مختلف متفاوت بوده و این مفاهیم به راحتی با ابزارهای کمی قابل اندازه‌گیری و تبیین نیستند، بنابراین روش کیفی می‌تواند در درک ویژگی‌های استاد ایده‌آل کمک‌کننده باشد. علاوه بر این، پژوهشگران اصلی این مطالعه دارای علاقه و تجربه کافی در زمینه تحقیق کیفی هستند. این مطالعه با هدف توصیف درک دانشجویان پرستاری از استاد ایده‌آل انجام گردید.

روش‌ها

این مطالعه یک پژوهش کیفی آنالیز محتوایی مرسوم بود. جامعه مورد پژوهش، دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری خرم‌آباد دانشگاه علوم پزشکی لرستان در سال ۱۳۹۳ بودند. در این مطالعه از نمونه‌گیری هدف‌مند

این مطالعه طرح پژوهشی مصوب دانشگاه علوم پزشکی لرستان با شماره ثبت ۱۷۷۴ بوده و انجام آن در کمیته اخلاق دانشگاه مزبور با کد ۲۰۰/۱۷۷۴ مورد تأیید قرار گرفت. پس از ارائه توضیحات لازم در مورد اهمیت و اهداف تحقیق، رضایت کتبی آگاهانه شرکت‌کنندگان اخذ شد و بدلیل ماهیت تحقیق کیفی محقق در طی فرایند تحقیق، رضایت نامه شرکت‌کنندگان را مورد ارزیابی مجدد قرار داد. همچنین به شرکت‌کنندگان توضیح داده شد که در مورد انصراف از شرکت در پژوهش، آزاد هستند. پژوهشگر، خود را به طور کامل به شرکت‌کنندگان معرفی کرد و مشخصات کامل خود را در اختیار شرکت‌کنندگان قرار داد. اجازه ضبط و محرمانه بودن اطلاعات اخذ گردید. در هنگام انجام مصاحبه، خلوت و راحتی شرکت‌کنندگان فراهم شد. مشخصات فردی شرکت‌کنندگان در تمام مراحل تحقیق به طور کاملاً محرمانه حفظ شد. مطالب استخراج شده از هر مصاحبه به اطلاع شرکت‌کنندگان رسید. نتایج تحقیق در صورت درخواست شرکت‌کنندگان در اختیار واحدهای مورد پژوهش قرار گرفت. علاوه بر این پژوهشگر پیش دانسته‌ها و افکار و ذهنیات خود را درباره موضوع کنار گذاشت (Bracketing) و از مرور متون قبل از جمع آوری اطلاعات پرهیز کرد تا از سوگیری ذهن محقق در حین مصاحبه‌ها و تجزیه تحلیل آنها پیشگیری شود.

نتایج

شرکت‌کنندگان در این پژوهش شامل ۱۰ دانشجوی پسر و ۱۰ دانشجوی دختر بودند که ۴ نفر ترم پنجم، ۴ نفر ترم هشتم، ۴ نفر ترم ششم، ۳ نفر ترم چهارم، ۵ نفر هم ترم هفتم بودند. پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات در زمینه درک دانشجویان پرستاری از استاد ایده‌آل، تعداد ۴۵۰ کد اولیه و هفت مفهوم ساختاری پدیدار شد که شامل پنج طبقه اصلی: توانمندی علمی، حرفه‌ای بودن در تدریس، ویژگی‌های فردی، الگو بودن، اخلاق حرفه‌ای پرستاری بود.

احساس و تجارب شرکت‌کنندگان چند بار مطالعه شد؛ سپس بعد از مطالعه همه توصیفهای شرکت‌کننده و هم احساس شدن و درک احساس وی، زیر اطلاعات با معنی و بیانات مرتبط با پدیده مورد بحث، خط کشیده شد و به این طریق جملات مهم مشخص شد. آنگاه مفاهیم استخراج شد، بعد از مشخص کردن عبارات مهم هر مصاحبه، سعی شد تا از هر عبارت یک مفهوم که بیانگر معنی و قسمت اساسی تفکر فرد بود، استخراج شود. به عنوان مثال استفاده بهینه از وسایل کمک آموزشی یکی از مفاهیم حاصل از دسته‌بندی چند کد بود که به همراه سایر مفاهیم مشابه از قبیل مدیریت زمان، مدیریت کلاس، ارتباط و... در دسته بزرگ‌تری بنام توانمندی در یاددهی قرار گرفت.

بعد از استخراج کدها، پژوهشگر مفاهیم تدوین شده را به‌دقت مطالعه کرد و براساس تشابه مفهوم به دسته‌های موضوعی یا تم‌ها دسته‌بندی نمود. بدین روش دسته‌های موضوعی از مفاهیم تدوین شده، بدست آمد. به عنوان مثال زیر مضمون توانمندی در یاددهی، اخلاق حرفه‌ای در تدریس، حمایتگر بودن استاد در دسته بزرگ‌تری به نام حرفه‌ای بودن در تدریس قرار گرفت.

در این پژوهش جهت استحکام تحقیق از دو معیار اطمینان‌پذیری (Dependability) و باورپذیری (Credibility) استفاده شد. به این صورت که پژوهشگر جهت باور پذیری، یافته‌ها و کدهای استخراج شده را به شرکت‌کنندگان ارجاع داده و با تأیید آنان یافته‌ها معتبر شد، همچنین محقق یافته‌ها و کدهای استخراج شده را به شخص صاحب‌نظر در تحقیق کیفی ارجاع داد و از نظر ایشان روند تحلیل و تم‌ها مورد توافق و تأیید قرار گرفتند. علاوه بر این پژوهشگر جهت اطمینان‌پذیری یافته‌ها فرایند پژوهش را با ذکر جزئیات توضیح داده و چگونگی رسیدن به نتایج را به تفصیل شرح داده تا محققین دیگر را در درک چگونگی رسیدن به نتایج کمک کند.

داشتند.

ارتباط صمیمی و نقش حمایت‌گری و هدایت دانشجو تا رسیدن به قله شکوفایی به کرات در بیانات شرکت‌کنندگان مشهود بود: "دانشجو را در مسیر شکوفا شدن هدایت کند" (شرکت‌کننده شماره ۱۲). همچنین شرکت‌کننده شماره ۱۹ اظهار نمود: "در همه حال حامی دانشجو باشد حتی اگر دانشجو کارش را اشتباه انجام داد، در مقابل دیگران حفظ حرمت کند".

"...بیان قوی و قدرت فرضیه‌سازی و تجزیه تحلیل مطالب را داشته باشد..." (شرکت‌کننده شماره ۳).

زیر مضمون حمایت‌گر بودن استاد بود که خود شامل تعدادی زیر طبقه می‌شد: توجه به نظرات دانشجویان، استقبال با روی باز از دانشجویان، دادن فرصت پرسش و پاسخ به دانشجویان، ارتباط صمیمانه با دانشجویان، برخورد دوستانه با دانشجویان، دادن قدرت و جسارت کافی به دانشجویان، اجتناب‌ناپذیر دانستن خطا توسط دانشجو، حفظ اعتماد به نفس دانشجو، محول کردن کار به دانشجو، انتقال اعتماد به نفس به دانشجو، انرژی دادن به دانشجو، عدم تحمیل به دانشجویان، دادن فرصت به دانشجویان جهت تحقیق و پژوهش، عدم ایجاد استرس در دانشجو، اجازه اشتباه کردن دادن. "به دانشجو قدرت و جسارت کافی را القا کند. به دانشجو اجازه خطا کردن بدهد تا دانشجو اعتماد به نفس پیدا کند به دانشجو کار واگذار کند" (شرکت‌کننده شماره ۲).

یکی از زیرمضمون‌ها، آسیب‌ها در حرفه‌ای بودن در تدریس است که شامل: وابسته بودن بعضی اساتید به پاورپوینت‌ها و وسایل کمک آموزشی، پراکنده‌گویی و حاشیه‌پردازی در تدریس، عدم تبحر بعضی اساتید در دروس عملی، عدم انتقال مؤثر مهارت به دانشجو، عدم توانایی تسلط بر کلاس، عدم داشتن علم کافی، سردرگمی دانشجو بدلیل عدم توجه استاد به برنامه آموزشی و ارباب دانشجویان بود.

شرکت‌کننده شماره ۱۶ بیان نمود: "یکی از نقاط ضعف

(الف) توانمندی علمی: مشارکت‌کنندگان به داشتن بار علمی استاد در سطح بالا، تسلط کامل بر دروس، به روز کردن علم خود، پایه علمی تئوری قوی، فرضیه‌سازی، داشتن دانش کافی، الگوی علمی بودن، درک و قدرت تحلیل مطالب علمی برای دانشجویان، وسیع بودن دایره مطالعه، کمک گرفتن از متون آموزشی جدید، تأکید بر توانایی تفکر انتقادی، داشتن تعالی علمی، نمونه بودن استاد برای دانشجویان از نظر علمی، ترکیب تئوری با تجربه، به روز بودن علمی اشاره داشتند. "به لحاظ علمی فردی مسلط باشد، دانش تئوری مناسب داشته باشد" (شرکت‌کننده شماره ۴).

(ب) حرفه‌ای بودن در تدریس شامل: مضمون‌های توانمندی در یاددهی، اخلاق حرفه‌ای در تدریس، حمایت‌گر بودن و آسیب‌ها بود.

زیر مضمون توانمندی در یاددهی شامل: استفاده بهینه از وسایل کمک آموزشی، مدیریت زمان، مدیریت کلاس، اعتمادسازی، ارتباط، هدایت درست دانشجو، تبحر در دروس عملی، طبق برنامه آموزشی عمل کردن، ایجاد کلاس پرنشاط، عدم حاشیه‌پردازی در کلاس تئوری، توانایی تسلط بر کلاس، هدایت دانشجو، دلسردی دانشجویان از وابسته بودن استاد به اسلایدها، گرفتن بازخورد از دانشجویان، افزایش کیفیت تدریس و ماندگاری آموزش با آمیختن درس با مسائل دینی و عرفانی و تدریس مطالب علمی بر اساس هنجارهای فرهنگی ایران بود. "در تفهیم مطالب قدرت بالایی داشته باشد" (شرکت‌کننده شماره ۱).

زیر مضمون اخلاق حرفه‌ای در تدریس شامل: ابراز نادانی در صورت نداشتن جواب سؤال دانشجو، حفظ حرمت دانشجو، پرهیز از ارباب و اجبار در آموزش دانشجویان، استقبال با روی خوش و باز از سؤالات دانشجویان، عدم تبعیض بین دانشجویان، دلسرد نکردن دانشجو، افزایش اعتماد به نفس دانشجو، خوش اخلاق، مسؤولیت‌پذیر، راست‌گو، وظیفه‌شناس، وقت‌شناس اشاره

کیفیت کار، حفظ متانت و عفت توسط استاد، الگوی کاری برای دانشجویان، الگوی اخلاق بودن استاد برای دانشجویان، نمونه اخلاق کامل.

دانشجویان استاد را فردی دارای سعه صدر و نمونه اخلاق خوب معرفی کردند "...اخلاق و معنویت برای هر استادی لازم است..." (شرکت‌کننده شماره ۱۱). "خوش اخلاق باشد به طوری که اگر دانشجویی ناسازگار بود با دیدن اخلاق و رفتار استاد از کار خود پشیمان شود" (شرکت‌کننده شماره ۵). شرکت‌کننده شماره ۳ به ماندگاری خاطرات خوب از استاد ایده‌آل اشاره کرد: "یک استاد باید به حدی از نظر اخلاقی و برخورد اجتماعی خوب و والا باشد که دانشجویان همواره از او به عنوان الگو استفاده کنند".

علاوه بر این دانشجویان فراتر از نقش استاد در کلاس درس فکر کرده و درباره الگو بودن استاد در جامعه سخن گفتند و استاد را فردی نمونه و انسانی کامل معرفی کردند و بر اهمیت نقش استاد در متن جامعه تاکید داشتند، همان‌طور که شرکت‌کننده شماره ۱۶ درباره اهمیت تأثیر استاد و نقش هدایت‌گری او در جامعه بیان نمود: "هنگامی که یک عالم دچار انحطاط شود، عالمی را به کوره راه می‌برد".

دانشجویان توقع داشتند که استاد یک الگوی نقش کامل برای دانشجویان باشد و علاوه بر این از نظر خصوصیات علمی، حرفه‌ای و اخلاقی، فردی متعهد و دلسوز نسبت به میهن و مذهب باشد. به عبارت دیگر فردی باشد که اهدافی متعالی داشته باشد و در تربیت نسلی پویا و سالم برای جامعه اسلامی تلاش کند. شرکت‌کننده شماره ۲۰ اظهار نمود: "تمام تلاش خود را برای آموزش دانشجویان و افرادی کارآمد برای آینده جامعه و جامعه شغلی بکارگیرد".

(۲) الگوی تحصیلی: افزایش دادن شوق و علاقه دانشجویان نسبت به درس، الگویی برای پیشرفت تحصیلی دانشجویان، الگوی علمی، جاذبه داشتن در کلاس و بالین برای

اساتید، وابسته بودن به اسلایدها و عدم توانایی تدریس بدون اسلاید و بیان مطالب حاشیه‌ای و بدون اهمیت است" و شرکت‌کننده شماره ۲ اظهار نمود: "تهدید کردن دانشجویان برای یادگیری وسیله مناسبی نیست".

(ج) ویژگی‌های فردی: از نظر شرکت‌کنندگان ویژگی‌های فردی استاد پرستاری در ایده‌آل کردن او مؤثر است و به اخلاق خوب و داشتن نیروی جسمانی خوب اشاره داشتند: داشتن اخلاق خوب که شامل متعادل بودن، دارای انعطاف، منظم و منضبط، ظاهر شکیل و آراسته، مهربان، با ایمان و اخلاص، داشتن اعتماد به نفس، با شخصیت، گشاده‌رو، آگاه، با ایمان بودن، بسیار محترم بودن، دوست مهربان و دلسوز و قیافه بشاش و مدیر باشد.

شرکت‌کننده شماره ۹ علاوه بر بیان اهمیت ظاهر آراسته استاد بیان نمود: "استاد ایده‌آل باید گشاده‌رو، قانون‌مند و توانمند باشد"، همچنین شرکت‌کننده شماره ۸ گفت: "...استاد ایده‌آل می‌تواند تصویر یک دوست مهربان و دلسوز را در ذهن ایجاد کند. دوستی که در کنار او احساس آرامش می‌کنم، در سختی‌ها و مشکلات از هیچ کمکی دریغ نکرده و مشکل و دغدغه من را مشکل و دغدغه خود بداند".

داشتن نیروی جسمی خوب مثلاً برای انجام پروسیجرها، ساعی در تدریس عملی و ماهر نیز مهم است. شرکت‌کننده شماره ۱ بر اهمیت توان جسمی استاد در انجام کارهای عملی تأکید کرد: "...استاد درس عملی بایستی نیروی جسمی خوبی برای انجام پروسیجرها داشته باشد و بهترین روش‌ها را برای انجام پروسیجرها بکاربرد..."

(د) الگو بودن: این مفهوم از چند زیر مضمون تشکیل شد. (۱) الگوی تعهد اخلاقی، معنوی و ملی وسیع‌ترین زیر مضمون بود. در این تم دانشجویان به این موارد اشاره داشتند: نمونه بودن استاد برای دانشجویان از نظر معنوی، تعهد به آموزش درست، تعهد به آموزش و پرورش افرادی کارآمد برای جامعه، اهمیت دادن استاد به

این راستا مشارکت‌کنندگان به میزان اطلاعات علمی استاد و توانایی پاسخگویی به سؤالات دانشجویان اشاره نمودند (۱۴). نتایج پژوهش پیمان و همکاران نمایان‌گر این نکته بود که مهم‌ترین ویژگی یک استاد توانمند از دیدگاه دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا توانایی استاد در پاسخ به سؤالات و مشکلات دانشجویان و اطلاعات علمی تخصصی استاد است (۱۵). در تحقیقی با عنوان ویژگی‌های یک استاد ایده‌آل در محوری تحت عنوان صلاحیت حرفه‌ای، خصوصیت علم به موضوع را یکی از صفات معلم ایده‌آل مورد تأکید قرار داده شده است (۲۳). در مطالعه خسروی و همکارش نیز مهم‌ترین مشخصه زیرطبقه توانایی‌های تخصصی، مهارت معلمی و توان علمی بود (۲۴). این مطالب نشان می‌دهد که دانشجویان استاد را از نظر علمی ارزیابی می‌کنند و توقع دارند که استاد جواب‌گوی بسیاری از سؤالات علمی آنان باشد.

توانمندی حرفه‌ای در تدریس نیز مفهوم محوری دیگری بود که از یافته‌ها به دست آمد. مطالعات دیگر از جمله مطالعه پیمان نشان داد که به نظر می‌رسد حجم محتوای تدریس نیست که نقش کلیدی در فرآیند یاددهی - یادگیری را ایفا می‌کند، بلکه چگونگی ارائه محتوای درسی در کلاس که منبعث از تسلط علمی، شیوایی بیان و نحوه سازمان‌دهی درس است، نقش کلیدی دارد (۱۵). در مطالعه حکمت پو نیز مشارکت‌کنندگان به داشتن توانمندی‌های حین تدریس از جمله توالی مطالب تدریس، استفاده از وسایل کمک آموزشی، برقراری روش مشارکت دانشجویان، رعایت نظم و حضور به موقع سر کلاس درس اشاره نمودند تا فرآیند آموزش به شیوه‌ای مناسب اجرا گردد. همچنین نتایج این حیطه بیانگر آن است که مهارت بالینی و تجربه کار در بالین به نوعی باعث اثر بخشی تدریس می‌گردد (۱۴).

نتایج این مطالعه نشان داد که آموزشی به یادگیری بهتر منجر شده است که در فضای ارتباطی مطلوب‌تر

دانشجویان، تصویری رویایی از استاد ایده‌آل، الگو گرفتن دانشجویان از تدریس استاد، جذب مطالعه شدن و تشویق شدن دانشجویان به پژوهش.

"در دانشجو شوق و علاقه و انگیزه به وجود بیاورد..."
(شرکت‌کننده شماره ۲)

شرکت‌کننده شماره ۱۷ بر اهمیت جاذبه داشتن استاد تأکید داشت: "حضور او در کلاس یا بالین برای دانشجویان یک جاذبه ایجاد کرده و باعث جلب دانشجویان به فراگیری گردد".

۵) اخلاق حرفه‌ای پرستاری: عدم تبعیض جنسیتی، خوشرویی، احترام متقابل، صبر و حوصله، رعایت حقوق بیماران، حفظ حریم بیمار، مراقبت اخلاقی، توجه به اعتقادات مذهبی بیمار، عشق و علاقه به حرفه پرستاری معتقد به مباحث دینی و اخلاقی، قیافه بشاش، رعایت اصول اخلاقی، حفظ و رعایت اخلاق شرعی و موازین حرفه‌ای، رفتار انسان دوستانه، حفظ متانت و عفت، مقدم بودن اخلاق بر علم، ضایع نکردن دانشجو در مقابل دیگران، "شرکت‌کننده شماره ۳ بیان نمود: "استاد باید در رفتار خود متانت و عفت را رعایت نموده و همیشه با روی باز از دانشجویان استقبال کند".

بحث

نتایج این مطالعه باعث درک برداشت‌های دانشجویان رشته پرستاری از استاد ایده‌آل گردید. یافته‌های مطالعه شامل پنج مفهوم اصلی بود. نتایج نشان داد که دانشجویان پرستاری توانمندی علمی استاد ایده‌آل را مهم می‌دانستند. مشارکت‌کنندگان بر توان علمی اساتید تأکید زیادی داشتند و پربار بودن از نظر علمی، با تجربه بودن، به روز بودن، تسلط بر درس، دادن بازخورد علمی، تمایل به رشد علمی را مهم‌ترین شاخص‌های توان علمی اساتید بیان نمودند. یافته‌های مطالعه حکمت پو و همکاران نیز مؤید این مطلب است که دانشجویان داشتن بار علمی استاد را لازمه توانمندی استاد پرستاری می‌دانستند. در

دوستانه تری تجربه شده باشد. همچنین مشارکت کنندگان معتقد بودند مربیانی که مهارت‌های ارتباطی بالاتری داشته‌اند، علاوه بر توانایی بیشتر در انتقال مفاهیم و تجارب، توانسته‌اند با خلق فضای مناسب‌تر، انگیزه و علاقه بیشتری در آنان ایجاد نمایند. ازسوی دیگر مطالعه خدایاریان و همکاران نشان داد که عدم وجود ارتباط رضایت بخش بین مربی و دانشجو می‌تواند تنیدگی‌های زیادی را بدنبال داشته باشد. وجود اضطراب ناشی از تنیدگی‌های بالینی بر اعمال ذهنی دانشجو تأثیر گذاشته و تمرکز، کارایی و قدرت کسب مهارت را کاهش می‌دهد (۵). یافته‌های مطالعات دیگر نیز نشان داده‌اند که مربیانی که همدلی بیشتری با دانشجو داشته و تقویت مثبت بیشتری برای آنان فراهم کرده‌اند، توانسته‌اند تأثیر بیشتری را در ایجاد علاقه به یادگیری در دانشجو برجای بگذارند. آنان بدنبال کسب انگیزه و علاقه، مسیر را در دستیابی به اهداف آموزشی بر خود هموارتر ساخته و با اطمینان بیشتری توانسته‌اند در نزدیک شدن به اهداف مورد نظر گام بردارند (۲۵). یافته‌های برخی مطالعات نشان داده‌اند که مهارت‌های ارتباطی استاد نیز تأثیر زیادی بر آموزش مؤثر در محیط‌های آموزشی دارد (۲۶)، وهابی به نقل از کریاکو (Kyriacou) عنوان می‌کند که تدریس مؤثر بستگی به وجود جو مثبت در کلاس دارد و داشتن مهارت ارتباطی مؤثر با دانشجویان را در ایجاد جو مثبت در کلاس دخیل می‌داند (۲۷). ویژگی‌هایی مثل تسلط استاد به مطالب درسی، قدرت بیان و توانایی انتقال، از مهم‌ترین ویژگی‌های استادان است که در ارتقای کیفیت یاددهی - یادگیری مؤثر است (۲۸). قدمی و همکاران در نتیجه‌گیری خود اظهار داشته‌اند، دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اراک بعضی ویژگی‌های آموزشی استاد، به خصوص فن بیان و مهارت تدریس و سطح علمی و ایجاد انگیزه یادگیری را در برقراری ارتباط مؤثر دانستند (۷). در مطالعه خسروی و همکارش شرکت‌کنندگان، مهم‌ترین شاخصه‌های مهارت

معلمی را برخورداری از اعتماد به نفس معلمی، علاقه به معلمی، توانایی در کلاس داری، توانایی در راهنمایی دانشجو، وقت گذاشتن برای آموزش، و یادگیری محور بودن می‌دانند (۲۴). شایخ (Shaikh) و همکارش در یک مطالعه مروری نقش معلمان را در فراهم نمودن محیط یادگیری شخصی بررسی نمودند یافته‌های ایشان بر نقش مهم و حیاتی معلم در طراحی فعالیت‌های یادگیری تأکید دارد. همچنین نشان می‌دهد که شایستگی‌ها و صلاحیت‌های مورد نیاز معلم نه تنها به دانش و خلاقیت او بلکه به توانایی و مهارتش برای برنامه‌ریزی محیط یادگیری شخصی برای یادگیرندگان بستگی دارد (۲۹). در مطالعه موسوی و همکارش نیز بر مهارت‌های تدریس اساتید تأکید شده است و نتایج آن مطالعه حاکی از آن است که توانایی علمی و مهارت‌های تدریس اساتید از عوامل مؤثر در یادگیری دانشجویان است (۳۰). عدم وجود هریک از توانمندی‌های حرفه‌ای تدریس اساتید به عنوان مشکل آموزشی و آسیبی مهم بحساب می‌آید. در مطالعه جویباری و همکارش نظر دانشجویان در مورد وضعیت آموزش بالینی کارآموزی بیانگر آن بود که نحوه نظارت مربی در کارآموزی، همکاری تیم درمانی، مهارت در اجرای شیوه‌ها، ایجاد مهارت، کفایت امکانات محیط بالینی برای آموزش و مشخص بودن اهداف کارآموزی برای دانشجو، ضعیف بوده است، مواردی چون نداشتن زمینه علمی مناسب در بخش، پیروی از عادات نادرست حاکم بر محیط، سرگردانی و بلا تکلیفی دانشجو در غیاب مربی از دیگر مشکلات آموزش بالینی دانشجویان، بوده است (۳۱). نتایج مطالعه آسیخیا (Asikhia) نیز نشان داد که صلاحیت‌های پایین آموزشگران در برابر سایر عوامل مانند شرایط محیطی شیوه‌های تدریس، تأثیر عمده و اساسی در عملکرد ضعیف دانشجویان دارد (۳۲). در صورتی که استاد توانمندی لازم در تدریس نداشته باشد، اهداف آموزشی تدریس محقق نخواهند شد.

و انتقاد، مقابله بهتر با استرس‌ها و توجه بیش‌تر به معلم در کلاس، از ویژگی‌های دانشجویانی است که مورد توجه استادان خود قرار می‌گیرند (۱۱). اهمیت بحث ارتباط در آموزش انکارناپذیر بوده و اساتیدی که به خوبی با دانشجوی ارتباط برقرار می‌کنند می‌توانند به خوبی دانشجویان را جذب کرده و تغییرات مثبت در او به وجود آورند.

شرکت‌کنندگان ویژگی‌های فردی استاد را به عنوان یکی از شاخص‌های مؤثر برای استاد ایده‌آل می‌دانستند. دانشجویان به خوش اخلاقی و نیروی جسمی خوب استاد اشاره داشتند. در یافته‌های پژوهشی علوی و همکارش نیز مشخص شد که از دید دانشجویان پرستاری مهم‌ترین ویژگی مربیان بالینی شخصیت خوب، مهارت ارتباطی قوی و مهارت بالینی مناسب است (۲۵). قدمی و همکاران بر اساس نتیجه مطالعه خود بعضی خصوصیات اخلاقی از جمله حفظ احترام و حرمت دانشجوی، کمک به حل مشکلات با همدلی و درک متقابل و اخلاق استاد را در برقراری ارتباط مؤثر دانستند (۷). گیلسپی (Gillespie) مدعی است که عوامل مؤثر بر ارتباط نزدیک، همچون شفقت، فهم متقابل، احترام و اعتماد متقابل، منجر به شکل‌گیری محیطی می‌شود که در آن از دانشجویان در رشد به سمت توانایی‌های بالقوه خود به عنوان یک فرد، یک فراگیر و یک پرستار حمایت می‌شود (۳۶). مطالعه بنت (Bennett) نیز نشان داد که در فرایند تدریس فقط تجارب و دیدگاه‌های علمی استاد نیست که مؤثر واقع می‌شود، بلکه کل شخصیت اوست که در ایجاد شرایط یادگیری و تغییر و تحول فراگیران تأثیر می‌گذارد (۳۷). در مطالعه جهانگیری و همکارش، استاد مؤثر درک شده توسط دانشجویان، استادی پر انرژی بود که می‌توانست موضوعات پیچیده را ساده کند، در حین این که کاملاً کلاس را می‌تواند کنترل کند (۳۸). اهمیت کیفیت رفتارهای اخلاقی و ارتباطی اساتید در موفقیت آنان در ایفای نقش مدرسی مؤثر است در مطالعه خاقانی زاده و همکاران درون مایه (رفتار و اخلاق مدرس)

حمایتگری استاد از دانشجو نیز به عنوان یکی دیگر از توانمندی‌های حرفه‌ای تدریس، برای اساتید پرستاری مطرح بود. مطالعه علوی و همکارش نیز نشان داد که حضور مربیان در موقعیت‌های تنش‌زا مثل زمان‌های انجام پروسیجرها در کنار دانشجویان و بدین ترتیب، ترس و دلهره حاصل از تجربه پدیده‌های غریب محیط بالین در دانشجویان کاسته شده است (۲۵). نتایج مطالعه هافمن و همکارش نیز برتنش‌های زمینه‌ای محیط بالین و اهمیت حمایت و جلب رضایت دانشجویان در محیط بالین از طریق حضور فیزیکی و روحی- روانی تأکید داشته است (۳۳). همچنین ویژگی دیگری که دانشجویان به آن اشاره نمودند نقش‌های حمایتی مربی بالینی اثربخش است؛ به این معنی که مربیان باید شرایطی را فراهم بیاورند تا دانشجویان در یک محیط آرام و بدون استرس به یادگیری بپردازند و از هرگونه تنش‌های اضافی در امان باشند تا حداکثر یادگیری صورت بگیرد (۳۴). همچنین حمایت عاطفی اساتید از دانشجویان، اثربخش‌ترین کار برای بهبود تدریس و یادگیری آنان شمرده شده است (۳۵). در مطالعه خسروی و همکارش مسأله دیگری که بسیار مورد توجه همه شرکت‌کنندگان بود ضرورت توجه به شرایط روحی روانی دانشجویان و مسأله اعتماد به نفس بود. آنها معتقد بودند که حمایت و تشویق دانشجو توسط مربی اهمیت بسیار دارد (۲۴).

علاوه بر این دانشجویان مدعی هستند که بویژه در روزهای اولیه حضور در بالین نیاز به نظارت و راهنمایی دقیق از جانب مربی و پرسنل بالینی دارند، بدین معنا که مربیان باید صحت عملکرد ایشان را کنترل کرده و در موقع لازم بتوانند بازخورد اصلاحی مناسبی را برای آنان فراهم نمایند (۲۵). همچنین یونس (yunus) و همکاران در پژوهش خود دریافتند دانشجویانی که ارتباط مثبت با معلم خود دارند، انگیزه بیش‌تری برای یادگیری و حمایت دارند. به علاوه، گرایش به انجام کار سخت در کلاس، تلاش و پشتکار زیاد و پذیرش بهتر راهنمایی

خود ببرد(۴۱). این مضمون در مطالعات دیگر به طور کامل ارائه نشده است و تعهد ملی یک استاد که در جامعه ایرانی با تعهد معنوی و مذهبی و اخلاقی بهم گره خورده است، می‌تواند در تربیت نسلی بهتر برای جامعه مؤثر باشد.

شرکت‌کنندگان الگو بودن استاد برای دانشجو را از شاخص‌های استاد ایده‌آل بیان کردند. اساتید خوب همیشه برای فراگیران خود الگوی مناسبی برای اجرای نقش هستند، چگونگی همکاری جمعی و سودمند با دیگران را به آن‌ها آموزش می‌دهند(۴). مطالعات دیگر نیز نشان داده‌اند که استادان از جمله قشرهای اجتماعی هستند که بالاترین منزلت اجتماعی را دارند و به عنوان الگو و نمونه برای دانشجویان بحساب می‌آیند(۳۲). از سوی دیگر وهبی نیز در مطالعه خود بیان نموده است: "با توجه به نقش تأثیرگذار استاد در فرایند یاددهی-یادگیری و در نظام آموزش دانشگاهی، تدریس کارآمد و مؤثر وی، منجر به تحقق اهداف آموزشی به نحوی مطلوب می‌شود که در جهت بهبود و ارتقای فرایند یادگیری و تحقق هدفهای آموزشی، نقش بی‌بدیلی دارد"(۲۷). در مطالعه خسروی و همکارش نیز یکی از نکات مهمی که مشارکت‌کنندگان به آن اذعان کردند، تأثیرپذیری از رفتارهای اخلاقی اساتیدشان بوده است(۲۴). نتایج مطالعه اشرف و همکاران نیز حاکی از آن است که رفتارهای مناسب بین فردی اساتید با دانشجویان منجر به ایجاد واکنش مثبت در دانشجو می‌گردد و مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر ارزیابی مثبت استاد از دیدگاه دانشجویان است(۴۲). استاد خوب یک الگوی نقش و مشاور و راهنمای خوبی برای دانشجویان خواهد بود.

یکی دیگر از مضمون‌های حاصل از یافته‌ها اخلاق حرفه‌ای پرستاری بود. در مطالعه حکمت‌پو و همکاران نیز شرکت‌کنندگان به داشتن خصوصیاتمانند: رعایت حقوق بیماران، رعایت اصول اخلاقی در بیمارستان، رازداری و تعهد و وجدان حرفه‌ای اذعان داشتند(۱۴). با

مشمتمل بر زیر طبقات مهارت‌های ارتباطی و صلاحیت‌های اخلاقی بود(۱۶). در مطالعه اسماعیلی و همکاران از نظر دانشجویان، بیش‌ترین میانگین الگوهای مثبت معرفی شده، به ترتیب مربوط به ویژگی‌های احترام به همکار (۸/۷۵)، باسواد بودن (۸/۵۲)، داشتن فن معلمی (۸/۴۹)، خوش اخلاقی (۸/۴۵)، و مهربانی (۸/۴۳) بود. تعیین ویژگی‌های منفی شخصیتی و علمی استادان نیز به اندازه تعیین ویژگی‌های مثبت، باید مدنظر قرار گیرد و برنامه‌ریزی ویژه‌ای جهت ارتقای قابلیت‌ها و توانایی‌های استادان در این زمینه لازم است(۳۹). در مطالعات دیگر درباره توجه دانشجویان به نیروی جسمی خوب در آموزش پروسیجرها اشاره‌ای نشده است و مسلماً یکی از ویژگی‌های استاد است که تجربه و کار کشتگی استاد را به دانشجو نشان می‌دهد. وقتی از مربیان بدون تجربه کاری برای آموزش بالین استفاده شود، یکی از پیامدهای آن، نارضایتی دانشجو خواهد بود.

الگوی تعهد اخلاقی، معنوی و ملی نیز مضمون دیگری بود که شرکت‌کنندگان به آن اشاره داشتند. در مطالعه حکمت‌پو نیز تمامی مشارکت‌کنندگان اذعان نمودند یک استاد پرستاری واقعاً جایگاه رفیعی دارد و باید با شخصیت علمی و معنوی بالای خودش، پرستاران با سواد و با وجدان کاری بالا تربیت کند. در واقع جامعه به اساتید پرستاری به عنوان یک فرد حرفه‌ای و انسان کامل نگاه می‌کند پس انتظارات مردم از اساتید پرستاری بسیار بالاست(۱۵). نتایج مطالعه دیگری نیز در کشورمان نشان داد که از دیدگاه دانشجویان، تعهد و مسئولیت‌پذیری مربیان مهم‌ترین عامل در ارتباط با آموزش بالینی بوده است(۴۰). تعهد و مسئولیت اصلی مدرس بالینی این است که فرصت‌ها را برای کسب تجربه عملی فراهم سازد، با ارائه بازخورد مناسب و ایجاد ارتباط گرم و دوستانه با دانشجویان، و نظارت دوستانه و حمایت‌کننده، تجارب بالینی را برای دانشجویان لذت بخش نماید و دانشجویان را قادر سازد که حداکثر استفاده مطلوب را از توانایی‌های

انگیزه‌ها است، مدیری است که از دانشجویان به خوبی حمایت می‌کند، نسبت به جامعه و کشورش متعهد است و در همان حال حرفه‌ای‌گری پرستاری را به خوبی رعایت می‌کند که این موارد در مطالعات قبلی ذکر نشده‌است؛ این موارد تصویر استانداردهایی درباره رفتارهای ویژه‌ای فراهم می‌سازد که می‌تواند در توانمندسازی اساتید مورد توجه قرار گیرد.

قدردانی

این مقاله حاصل طرح پژوهشی شماره ۱۷۷۴، مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی لرستان بود و بدینوسیله از این معاونت به خاطر حمایت مالی طرح و دانشجویان عزیزی که تقبل زحمت فرمودند و در طرح ما شرکت نمودند کمال تشکر را داریم.

توجه به این که اساتید پرستاری ضمن این که استاد هستند در نقش پرستار هم ایفای نقش می‌کنند دانشجویان از ایشان توقع داشتند که به عنوان پرستار نیز پرستارهای برجسته‌ای بوده و اخلاق حرفه‌ای پرستاری را رعایت نمایند. از محدودیت‌های پژوهش حاضر، انجام مطالعه در یک جامعه محدود و خاص و عدم همکاری بعضی دانشجویان به شرکت در مطالعه بود.

نتیجه‌گیری

استاد ایده‌آل از نظر دانشجویان پرستاری جنبه‌های مختلفی را شامل می‌شود. دانشجویان تنها به علم یا توانمندی تدریس توجه نکرده‌اند، بلکه استاد ایده‌آل را استادی می‌دانند که در عین حال که فردی با ویژگی‌ها و مشخصات برجسته اخلاقی است، خالق اندیشه‌ها و

منابع

1. Siadat A, Shams B, Homaei R, Garibi L. [Satisfaction of Students and Faculty Members of Graduate Studies From Educational Services Management at Isfahan University of Medical Sciences]. Iranian Journal of medical Education. 2005; 5(2): 93-100. [Persian]
2. Arbouni F, Shoghli A, Badriposhteh S, Mohajery M. [The Gap between Students' Expectations and Educational Services Provided for them, Zanjan University of Medical Sciences, 2007]. Strides in Development of Medical Education. 2008; 5(1): 17-25. [Persian]
3. Navabi N, Jahanian I, Haji Ahmadi M, Parvaneh M. [Criteria for a desirable teacher from the view point of students Babol University of medical sciences]. Journal of Babol University of Medical Sciences. 2010; 12(Supp1): 7-13. [Persian]
4. Ghorbani R, Haji-Aghajani S, Heidarifar M, Andade F, Shams-Abadi M. [Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good university lecturer]. Koomesh. 2009; 10(2): 77-84. [Persian]
5. Khodayarian M, Mirmohammadi J, Salimi T, Araban M, Mojahed S, Resaee M. [Determining the competency dimensions of supervisor professor from the nursing students' viewpoints: A qualitative study]. Iranian Journal of medical Education. 2011; 11(4): 332-345. [Persian]
6. Bouzarjomehri F, Mansourian M, Herandi Y, Bouzarjomehri H. [Academics' adherence to professional ethics in Shahid Sadougi university of medical sciences: students' viewpoint]. Journal of medical education and development. 2013; 8(3): 44-52. [Persian]
7. Ghadami A, Salehi B, Sajadi S, Naji H. [Students' Points of View Regarding Effective Factors in Establishing Communication between Students and Faculty Members]. Iranian Journal of medical Education. 2007; 7(1): 149-153. [Persian]
8. Gashmard R, Moaetamed N, Vahedparast H. [Faculty Members' and Students' Viewpoints on Characteristics of a Good University Teacher in Boushehr University of Medical Sciences]. Iranian Journal of medical Education. 2011; 11(1): 48-57. [Persian]
9. Khademi Z, Imani E, Naghizadeh F, Askarnia M, Hajizadeh N. [Nursing student's view point about characteristics of ideal clinical instructor]. Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of

- Medical Sciences. 2010; 8(2): 0-0. [Persian]
10. Aghamolaei T, Zare S, Abedini S. [The Quality Gap of Educational Services from the Point of View of Students in Hormozgan University of Medical Sciences]. *Strides in Development of Medical Education*. 2007; 3(2): 78-85. [Persian]
  11. Yunus MM, Osman WSW, Ishak NM. Teacher-student relationship factor affecting motivation and academic achievement in ESL classroom. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2011; 15: 2637-41.
  12. Harandizadeh E, Naeemi A, Pezeshkiran GR, Namdar R. [Analysis of Good Faculty Characteristics from Students' Perspective at College of Agriculture: Tarbiat Modares University Case]. *Quarterly journal of research and planning in higher education*. 2011; 16(4): 41-55. [Persian]
  13. Abedini S, Kamalzadeh H, Abedini S, Aghamolaei T. [Perspectives of medical students regarding criteria for a good university professor, Bandar Abbas, Iran]. *Journal of Hormozgan University of Medical Sciences*. 2010; 14(3): 241-245. [Persian]
  14. Hekmatpou D, Jahani F, Nejat N. [Exploration of characteristics of a competent nursing faculty member: A qualitative study]. *Iranian journal of Nursing research*. 2013; 8(1): 58-67. [Persian]
  15. Peyman H, Zarian A, Sadeghifar J, Alizadeh M, Yaghubi M, Yamani N, et al. [Characteristics of a Capable University Teacher from the Students' Point of View]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2011; 5(10): 1131-1139. [Persian]
  16. Khaghanizade M, Mahmoudi H, Jahvaheer A, Kameli M. [The Key of Successful Teaching from Students' Perspective: A Qualitative Study]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2013; 13(8): 672-680. [Persian]
  17. Mazloomi Mahmood Abad SS, Rahaei Z, Ehrampoush MH, Soltani T. [The characteristics of an expert faculty member based on view points of medical students – Yazd, Iran – 2008]. *Journal of Hormozgan university of medical sciences*. 2010; 14(3): 226-233. [Persian]
  18. Javadi A, Arab baferani MR. [Asibshenasiye raveshhaye kayfeyate tadrise asatid az tarighe daneshjoyan ba roykarde boumi]. First national conference of evaluating quality in academic systems. Tehran; sanatty sharif university; 2014. [Cited 2015 october 10] Available from: <http://qaus.sharif.ir> [Persian]
  19. Khademi M. [The experiences of hospitalized elders' caregivers] [Dissertation]. Isfahan University of medical sciences; 2004. [Persian]
  20. Langford R. *Navigating the maze of Nursing research: An Interactive Learning Adventure*. Mosby; 2001.
  21. Polit DF, Beck CT. *Essentials of Nursing research: methods, Appraisal, and utilization*. 6thed. Lippincott williams & wilkins; 2006.
  22. Holloway I, Wheeler S. *Qualitative research in nursing and health care*. 3rded. Australia: Blakwell publishing; 2009.
  23. Das M, El-sabban F, Bener A. Student and faculty perceptions of the characteristics of an ideal teacher in a classroom setting. *Med Teach*. 1996; 18(2): 141-6.
  24. Khosravi S, Pazargadi M, Ashktorab T. [Nursing Students' Viewpoints on Challenges of Student Assessment in Clinical Settings: A Qualitative Study]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2012; 11(7): 735-749. [Persian]
  25. Alavi M, Abedi H. [Nursing Students' Experiences and Perceptions of Effective Instructor in Clinical Education]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2008; 7(2): 325-334. [Persian]
  26. Spencer J. ABC of learning and teaching in clinical environment. *BMJ*. 2003; 326(7389): 591-4.
  27. Vahabi A, Nadrian H, Sayyadi M, Iranpour A, Bahmanpour K, Moradzadeh R, et al. [A Quantitative Study of Determinant Factors of Effective Teaching in Kurdistan University of Medical Sciences: Non-Clinical Teachers' Viewpoints]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2012; 12(1): 46-54. [Persian]
  28. Solaimanizadeh L, solaimanizadeh F, Javadi M, Abasszadeh A. [Association Between Mental Health and Educational Stressful Factors Among Students of Razi Nursing and Midwifery School in Kerman]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2011; 11(3): 200-209 [Persian]
  29. Shaikh ZA, Khoja SA. [Role of teacher in personal learning environments]. *Digital Education Review*. 2012; (21): 23-32. [Persian]
  30. Mousavi S, Javadi R. [Effective factors in optimizing learning from the viewpoints of the nonclinical medical academics of Bandar Abbas medical faculty]. *Bimonthly Journal of Hormozgan University of Medical Sciences*. 2011; 15(2): 122-127. [Persian]

31. Jouybari L, Sanagoo A. [An Effective Instructor: A Deep Look at Students and Instructors' Experiences and Perspectives]. *Strides in Development of Medical Education*. 2010; 6(2): 119-128. [Persian]
32. Asikhia O. Students and teachers' perception of the causes of poor academic performance in Ogun State secondary schools [Nigeria]: Implications for counseling for national development. *European Journal of Social Sciences*. 2010; 13(2): 229-42.
33. Hoffman KG, Donaldson JF. Contextual tensions of the clinical environment and their influence on teaching and learning. *Med Educ*. 2004; 38(4): 448-54.
34. Heidarzadeh M, Izadi A, Rahmani A, Zamanzadeh V. [Characteristics of Efficient Clinical Teachers: Nursing Educators' and Students' Perspectives]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2012; 11(7): 704-717. [Persian]
35. Johnson PE, Chrispeels JH. Linking the central office and its schools for reform. *Educational Administration Quarterly*. 2010; 46(5): 738-75.
36. Gillespie M. Student-teacher connection in clinical nursing education. *J Adv Nurs*. 2002; 37(6): 566-76.
37. Bennett P, Iverson M, Rohs F, Langone C, Edwards M. Job satisfaction of agriculture teachers in Georgia and selected variables indicating their risk of leaving the teaching profession. 29th National Agricultural Education Research Conference Las Vegas, NV; 2002.
38. Jahangiri L, Mucciolo W. Characteristics of effective classroom teachers as identified by students and professionals: A qualitative study. *J Dent Educ*. 2008; 72(4): 484-93.
39. Esmaeili M, Haghdoost A, Beigzadeh A, Bahmanbijari B, Bazrafshan A. [Personal and Scientific Characteristics of Positive and Negative Role Models among Medical Educators from the Viewpoint of Dentistry and Pharmacy Students in Kerman University of Medical Sciences, Iran]. *Strides in Development of Medical Education*. 2013; 10(3): 298-311. [Persian]
40. Hassan Zahraei R, Atash Sokhan G, Salehi Sh, Ehsanpour S, Hassanzadeh A. [Comparing the Factors Related to the Effective Clinical Teaching from Faculty Members' and Students' Points of View]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2008; 7(2): 249-256. [Persian]
41. Saarikoski M. Mentor relationship as a tool of professional development of student nurses in clinical practice. *Int J Psychiatr Nurs Res*. 2003; 9(1): 1014-24.
42. Ashraf H, Sabri M, Hagh Panah S. [Determination of most important factors affecting assessment of Teacher in view of Students]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2002; 8: 14-5. [persian]

Nursing Students' Perception of Ethical and Professional Characteristics of an Ideal Faculty Member: A Qualitative Study

Shahin Salarvand¹, Nikoo Yamani², Fahimeh Kashani³, Maryam Salarvand⁴, Mohammad Ataei⁵, Maryamsadat Hashemi Fesharaki⁶

Abstract

Introduction: One of the factors affecting in promoting educational quality is the properties of the faculty members. As consumers, students are stakeholders of educational products of the faculty. Since receiving feedback from customers is one of the substantial steps for promoting service quality, it is necessary to perform a deep examination of the issue to explicate new dimensions of an ideal professor from the perspective of students. Therefore, the purpose of this study was to describe students' perception of an ideal professor.

Methods: In this qualitative study, with a content analysis approach, a number of 20 nursing undergraduates studying in Lorestan University of Medical Sciences were selected through purposive sampling in 2014. Content analysis was performed to analyze the collected data. The rigor of this study was reinforced through dependability and credibility criteria.

Results: After data analysis, 450 codes and 5 structural concepts emerged: academic abilities, professional teaching, personal characteristics, role modeling, and nursing ethics.

Conclusion: An ideal professor has a variety of characteristics from the viewpoint of nursing students. Accordingly, an ideal professor is a person who besides possessing a distinguished ethical profile, is also an administrator who adequately supports students, is committed to his society and country, and at the same time, and respects professionalism in nursing.

Keywords: Nursing students, nursing professors, ideal professor characteristics, qualitative research.

Addresses:

1. Instructor, Faculty of Nursing and Midwifery, Hepatitis Research Center, Lorestan University of medical sciences, Khorramabad, Iran. Email: shsalarvand@lums.ac.ir
2. Associate Professor, Department of Medical Education, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. Email: yamani@edc.mui.ac.ir
3. (✉)PhD Candidate in Nursing of Isfahan University Medical Science, Adult Health Department, School of Nursing and Midwifery, Isfahan, Iran Email: f_kashani@nm.mui.ac.ir
4. BSc in English Language Education, Department of Education and training in Shahrekord, Shahrekord, Iran. Email: marysina86@yahoo.com
5. MSc Student of Medical Biotechnology, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. Email: m_ataei1@yahoo.com
6. PhD candidate in nursing education, nurse of Noor and Aliasgar medical centers, Isfahan University of medical sciences, Isfahan, Iran. Email:mshf201252@yahoo.com